

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt XXXII. Decima quinta morborum caussa, vt sani ab ægris discant
patientiam, sicut docet Lydvvina Virgo Schiedamensis, admirandum, in
multis ac diuturnis morbis, patientiæ exemplum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

CAPVT XXXII.

Decima quinta morborum caussa, vt sani ab agris discant patientiam, sicut docet Lydwina Virgo Schiedamensis, admirandū, in multis ac diuturnis morbis, patientia exemplum.

Nulla esset auri æstimatio, si in montibus latens, atque in venis absconditum, numquam erueretur, vt fulgorem suum oculis hominum proderet. Fulgorem autem suum non prodit, nisi à terra separatum, aquis lotum, igne purgatum. Sicut igne probatur argentum, & aurum camino: ita corda probat Dominus. Caminus, ignis, probatio hominum, est morbus, & quæuis afflictio; ex his homines prodeunt nitidiores, vt auri instar, non tantum in DEI, & Angelorum oculis, sed etiam in mortalium conspectu fulgeant. Pati, est probari; patienter pati, est fulgere. Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in calis est. Qui ergo ægotat, siue ægrotet, vt peccata sua luat, si patienter pœnam sustinet, iustitiam DEI glorificat: siue ægrotet, vt maiorem patientiã suã coronam mereatur, quamuis innocens ægrotet, & affligatur, proximo suo boni exempli odorem afflat, vt & ille excitetur ad imitandum, atque caelestem Patrem honorificet, qui habet, etiam in aduersis, à se colendo non recedentes. Hinc de Tobia legimus, quod cecitatem idè permiserit Dominus euenire illi, vt posteris daretur exemplum patientia eius, sicut & sancti Iob, quia non est contristatus, quod plaga cecitatis euenerit ei, sed immobilis in DEI timore permansit, omnibus diebus vita sua. Si enim vitia discuntur à vitijs, cur non & patientiam virtutesque reliquas doceant patientes, virtutumque aliarum possessores? Et sanè graphicè patientiam docuerunt hæctenus a nobis commemorati patientes; quibus adhuc duo exempla adjungenda sunt, vnum femina, viri alterum, vt in vtroque sexu huius tam necessariæ hominibus virtutis documenta proponamus.

Ioannes Brugmannus Franciscanæ familiae non indoctus Scriptor, morumque Sanctorum exercitatus æstimator, tribus partibus complexus est vitam, quam scripsit de Lydwina Virgine,

I.

Pro, 17. 3.

Matth. 5. 16.

Tob. 2. 12.

II.

Sur. tom. 7.
die 14. Apr.
ex loã. Brug-
manno.

Colof. J. 24.

affirmare, se adimplere ea, qua desunt Passionum Christi, in corpore suo. Enumeremus ea, quæ siue in corpore, siue animo est perpessa, ut velut aurum in fornace probatū enitesceret; & magnam patientiæ magistram inueniemus, si non pigeat discere, & cum coronæ meritò ægrotare.

III.

Brugmann
part. 3. cap. 1.

1. In ipsis adhuc posita incunabulis, diro tora cruciatu, post uagitus & lachrymas, non paucos egerat calculos: & infantula bellidolig, ignara, iam pœnis exercebatur, quibus ferendis etiam fortissimorum virorum animi plerumq, succumbant: atq, ijs ad futura certamina preparabatur. Ut proinde non illico iudicandum sit, morbum ex peccati merito fuisse immisissum, si quem videmus ægrotare; cum morbos suos, etiam in cunis innocentes patiantur. 2. Vix ambulare & fari didicerat, & iam signa edebat futuræ sanctitatis, obsequens parentibus, precum auida, Deiparæ mirum in modum addicta, ad quam in prodigiosa imagine salutandam diuertebat, quoties ex negotio foras mittebatur Septennis adhuc iam fugiebat lasciuarum puellarum consortia, respuebat ludos. Accedente inde atate, qua soles caro insolescere, videns Lydvina totum ferè mundum in maligno positum, coactaneas quoque puellas per abrupta ferri in discrimina vitiorum, ne candidam stolam, quam in baptismo acceperat, vel tenuiter inquinaret aliquo libidinis ardore, conata est fugere è medio iniquitatum. Quod pauca faciunt. Nec puellarum dumtaxat mala vitauit consortia; sed longè maiores pugnas habuit contra procos. Quia enim erat formosa corpore, statura eleganti, in tractandis rebus domesticis sanè perita & exercitata, moribus commoda & grata admodum, inde fiebat, ut etiam opulenti & honesti viri eam sibi à patre coniugem expeterent.

rent. Itaque non solum proci, sed etiam parentes erant ab ea superandi, ut virginitatem suam tueretur. Ad quod consequendum, vitabat hominum conspectum, domi se continebat.

3. *Vi ergo ad S. Spiritus charismata maiora capessenda aptior fieret, castigans castigans eam Dominus, et multiplicata sunt infirmitates corporis eius, ut acceleraret, accelerando Dominum quareret, querendo patrem inueniret, inueniendo Deum possideret. Annos igitur nata plus minus quindecim, ex diuturno morbo admodum deformis effecta est, et decor faciei eius adeo mutatus est, ut qui antea impense eam amauerant, iam illam aspernarentur, faciente illo, qui pulchras animas amat, etiam in non pulchris corporibus. Mundus sane magnum DEI donum putat, si feminae donat vultus venustatem; quae & dos maxima est, apud profanos: tunc optatur, affectatur, sibi, cerussa, pigmentis procuratur; ut forma vel per mendacium putetur haberi. At profecto superis magis placet anima, quam corporis pulchritudo. Cum ergo sapissimè illa per hanc amittatur, diuina prouidentia, non raro in dilectis suis, per morbos aufert corporis formam, ne animae decor contaminetur. Quod si agnoscerent mulieres interpoles, utique fucis suis, & stolis pretiosis, ac nescio quo mundo abstinerent, mallentque oculis diuinis & caelesti sponso, quam humanis procis pulchrae videri, memores illius dicti: *An quaro hominibus placere? Si adhuc Gal. 1. 10. hominibus placerem, Christi seruus non essem.* Optimum mulieris ornamentum sunt mores boni, & virtutes; quibus cum deformi Lydwina praestat diuinos in se trahere oculos, quam cum formosa Helena facere Parides. Sed ad rem redeamus.*

4. *Accidit, ut Lydwina, quodam die, hyberno tempore, cum flumina iam glacie concreta homines per ea inambulantes facile sustinerent, sodales virgines Lydvinam, qua tum recens conualuerat, animi causa inuitarent ad captanda quadam in aquis frigore constrictis oblectamenta, ut solent apud Batanos puella. Sed illa, ut quae nunquam instar Sara illius, cum ludentibus se miscuisset, omne humanum solatium floccipendens assentire illis noluit. At tamen illis perurgentibus, ut vel spectatum cum ipsis iret ad glaciem, tandem cessit, abiq; ad aquas glaciales, corpore adhuc parum firmo, adspexitq; puellas sursum, deorsum cursitantes, cum ecce paulo post una ex puellis*

T 8

rapido

IV.

Part. I. cap. 2.

rapido cursu aduolans, nec se cohibere valens, in eam casu impingit, eamq; in glaciei fragmenta dirisimè prostermit, adeo ut costa una corporis eius frangeretur. Mox iocus abiit in lachrymas, existunt clamores, & quam incundis animis eò adduxerant puellæ, eam suis manibus cognati reportant, desperata salute eius. Hic videte seculi morem, omnia in peris interpretantem, & quoduis infortuniu, etiam sanctissimis hominibus illatum, Deo scelerum vindice, illatum, temerè judicantem. Nam casus ille subitanus magna omnibus admirationi fuit, & alij quidem atq; alij aliter, & aliter de virgine loquebantur: qui autem cordatiores erant, & vitam eius nouerant, dicebant Domini manum id fecisse quod etiam rei euentus comprobauit. Idem sapius cognosceretur, si essent, qui uellent aut viperarum compescere linguas, aut defendere afflictos innocentes clypeo veritatis. Sunt enim multi, qui quando audiunt, alterum crus fregisse, fauciatum esse, correptumue morbo, illico uel dicunt, uel cogitant, illum à Deo esse plexum, ita crimine aliquo promeritum; quasi uerò uel Lydwina, uel Iob crimine aliquo meruissent, ut sic percuterentur. Certè, si ex hoc indicio esset argumentandum, Iob omnium hominum, quos terra sustinet, sceleratissimus extitisset. Non ergo, qui ita iudicantur, sed qui ita iudicant, sunt scelerati.

V.

5. Si quis lædatur in corpore, aut uulnus accipiat, comūne solatium est spes sanitatis manu medica recuperandæ. At Lydwina ut plus pateretur, hoc solatio caruit. Undequaque sanè Medici prece & pretio accersebantur, & chirurgi peritissimi aduolabant. Sed neque medici, neque chirurgi quicquam possunt omnino arte & industria sua, ubi Dominus uulnerat, & solus mederi uult; & sibi dilectos ab omni humano auxilio abstractos, ad se se trahere. Itaque leniminis loco, dolor uirginis crescebat; in pectore, & sub costis innumera existebant perpeffiones, accedebat dirisimum apostema. Iudicio medicorum, siebant semper posteriora deteriora prioribus: absumebantur exigua parentum facultates: tandem de uita puella desperabatur. Erat per id tempus in Hollandia medicus insignis Godefridus Sonderdanckius pijs pauperibus ualde addictus. Is inspecta morbi indole, actum de Virgine pronuntiauit, si Medicorum ars spectaretur; sed considerata eius uirtute, suam illam esse filiã opta-

opta-

optavit, nam se sperare magna DEVM in illa effecturum. Alia
tamen vice ad eam adductus, extraxit è corpore intestina eius, P. 1. c. 5.
mareida posuit seorsum, saniora reseruat, comperitq; è spina dorfi P. 1. c. 2.
emergere vermes: causam illam dicit, quòd nullis salsis multò tempore
usa sit. Addit etiam, breui illam hydrope laboraturam, ac deinde
nullo liquore vel potu usuram. Sicq; factum est. Herbarius quidam,
cùm ingenti studio unum fortè vulnus curaret, mox turgente hydro-
pisi in parte illa, fiebant postrema deteriora prioribus. Sic ergo omni
medicorum solatio destituta virgo, sola spe opis diuina nitens, diro eam
excruciante apostemate circa costas, sine ulla requie huc & illuc se ver-
sabat. Meminisse huius debeat, quibus vel nullus est medicus,
cùm ægrotant; vel nulla pecunia, vt medicum accersere audeant;
vel imperitus medicus, vt præstaret, nullum habuisse. Non ideò
destituit DEVS eum, qui est à medicis destitutus. 6. Tandem P. 1. c. 2.
immodico victa cruciatu, sui panè impos, è lectulo se deiecit in sinum
patris grandæui. Inde disruptum mox apostema est, & humor ex eo
profluens, cùm aliunde non posset, per os cum vomitu, tanto dolore
erupit, vt omnibus membris puella discerpi videretur, omnesq; tam-
quam illico morituram lugerent; nec à lachrymis abstinuerunt,
qui viderunt puellam antea cunctis amabilem, iam cunctis viri-
bus destitutam, membrorum omnium officio orbatam, genibus
& manibus instar monstri cuiusdam humi reptantem; & interdū
instar vermiculi se agitantem. Talem mutationem expectent,
omnes formosi, & formosæ. Nam si non in vita, saltem in se-
pulchro eiusmodi monstra, & longè miserabiliora fient. 7.
Alijs ægrotis aliquid solatiij saltem à cibo & potu affunditur:
Lydwinae anima omnem escam est abominata. Nam si vel pa-
rum sumeret, mox enomere cogebatur. Potum quoque, licet magni
prety, prorsus recusabat. Fastidiosus stomachus, vt solent pregnantes
femina, saepe ex lebetibus tepidam, quandoq; è canalibus putentem a-
quam expetens hauriebat. Stomacho vacuo aut exiguo, aut pane
nullus ei somnus erat. Amplius triginta annis non tantum comedit Idem. p. 1.
panis, quantus viro sano ad vitam sustentandam triduo sufficeret, c. 2.
nec plus dormiuit, quam satis esset homini incolumi trium noctium
spatio. In primis morbi annis interdum sumebat valde exiguum
pomi fragmentum, idq; prorsus insipidum. Quòd si nonnumquam
buccel.

buccellam panis cum paucillo lactis aut cereuisia liquore deglutire vellet, fiebat id non sine multo dolore ac difficultate. Tandem omni cibo abstinens, tota hebdomada per exiguum simebat tibi diluti, admixto saccharo. Tandem etiam usq; ad supremum vita diem permansit somni experta. Ita à cibo, potu, somno nullum ei erat leuamen. Vnicum ei solatium per singulas noctes lachrymis rigare stratum suum, ab omnibus pro monstruosa haberi; à sodalibus puellis derelinqui, cum percusso Iob DEO gratias agere. Non est multum, pro secundis rebus DEO gratias agere; etiam ranæ coaxant, sereno celo; & dudum est dictum: *Confitebitur tibi, cum benefeceris ei.* Inter aduersa, in summis doloribus DEVM laudare, hoc est hominum, instar auri, in igne probatorum.

Psal. 48. 19.

VI.

Idem, p. 1. c. 3.

8. Porro humor noxius apostematis per corporis membra se diffundens, diuersas attulit Virgini agritudines, molestas valde. Compurescebant apostemati vicina membra, marcescebant propinqua corporis intestina, vermes horridissimi modo quodam inaudito è profundo corpore emergebant, quorum erat multitudo ingens, & tanta sanities, ut corrosis visceribus, tribus locis ventrem eius dirumperent. Erant foramina illa forma orbiculari, colore atro, magnitudine fundi scutella communis. Vermes inde erumpebant quandoq; centum, nonnumquam ducenti, ut plurimum amplius centum quotidie, adpectus eorum sanè horrendus, color cinericus, materia aquata, crassities instar extrema partis fusi vstatoris, longitudo qualis est articuli in digito. Ne autem vitalia membra, suo more excederent, malagmate quodam, ex adipe frumenti, melle optimo, & pinguedine caponis confecto, & ad foramina illa appposito eliciebantur. Sed priusquam prodirent foras, per omnia Virginitis vitalia membra, peruagari putabantur. Magnus hic erat dolor, sed longè tolerabilior, quàm si conscientia vermem sustinuisset, quod fortasse aliàs factum esset. Sancti enim facile agnoscunt, ob vires corporis, & valetudinem bonam, multos ea perpetrasse, quæ mirabiles intemperies ac tempestates in animis eorum pepererunt; aut certè cogitant, DEVM altissima sua sapientia multò antè prauidisse, se, qui infirmantur, eiusce modi conscientia vermi, aut etiam Tartareo illi draconi obijciendos, si valido corpore, & sine morbis fuissent: decreuisse igitur illos, per viam inualetudinis & cruciatuum deducere, ut vermem

vermem illum tortorem euadant, eiusque loco spe diuina, & lætitia animi repleantur. Hinc apostema, hinc humor noxius, hinc tot vermes è putrefacto corpore ebullientes Lydvinam, in maius bonum, infestauerunt.

9. Deinde verò etiam dextra scapula eius putruit, ita ut non nisi colligata fasciis, vel mappulis in aliam possit verti partem absque membrorum dissolutione. Itaque usque ad supremum vite diem supina iacuit in lectulo, ut possit etiam commodius intueri eam. Membra omnia, dempto capite & brachio sinistro, tanta erant debilitate deiecta, ut ea mouere non possent. Dextrum brachium eius ignis, quem sacrum vocant, usque ad ossa consumpserat, idque multo tempore, uno tantum neruulo hærens, reliquo corpori cohærebat. Caput eius dolorum aculeis, & malleolis compungebatur, frontem fissura longa & lata atque flexuosa deformabat. Mentum quoque ad labrum usque fissum erat, & concreto sanguine tumidum, ita ut non raro liberè eloqui non possent. Oculus alter penitus cæcatus erat, alter lumen naturale sine effusione sanguinis nouoq; cruciatu ferre non potuit. Facies interdum fumabat, dolebant sæpe dentes per hebdomadas, interdum menses perpetuos, tanta vi & importunitate, ut ad insaniam propè eam adigerent. Guttur non raro angina aliique morbi anonymi infestabant, adeò ut nonnumquam corpus Christi deglutire vix possent. Tantus manabat sanguis ab ore, naribus, auribus, oculis eius, ut horrorem afferret ad spectantibus, & pus lacrymarum rivulos exprimeret. Vomebat sapissime rubram aquam tanta copia, ut plerumque mense uno vas inde impleri possent, quod à duobus viris portaretur. Rogata à curiosis, unde tantus in ipsa existeret humor, nihil alimonia sumente, respondens: Et vos mihi dicite, viri sapientes, unde viti tantus liquor, qua hieme prorsus arida videtur? Sicq; sapienter indocta doctis faciebat satis; pulmonis quoque & hepatis particulas reiciebat, vbera eius ineffabilibus pustulis & apostematibus sanie interdum fluentibus torquebantur. Calculo instar columbini oni magno, dirissime afflictabatur, ita ut sapissime & sensu, & loquela destitueretur. Hunc verò dicebat sibi potissimum mortem allaturum.

10. In communibus Domini flagellis & castigationibus, quibus interdum Hollandia laborabat, hoc Lydvina tamquam peculiare munusculum diuinitus obtingebat, ut cuiuscumq; morbi vel pestis primitus

VII.

P. I. c. 3.

VIII.

Idem p. I. c. 3.

Vv

mitis

8c p. 1. c. 4

Part. 1. c. 3.

mitijs ipsa afficeretur. Imminente igitur peste quadam, illa tamquam
 fedula mater, inter iratum patrem & reos filios mediam se interpo-
 nebat. Itaque mox bino percussa est ulcere, in gutture, & sub corde.
 Illa verò gratias egit DEO, & ad sacrosancta Trinitatis honorem,
 petijt etiam tertium adiungi. Confestim autem in gena apparuit ul-
 cer, quo illa summopere latabatur. Ex his unum ulcer, ceteris cura-
 riis, perpetuò ei inhaesit. II. Magna intestinorum pars diu ante
 oculos eius è corpore pendula eminebat: itaque marcescente inferiori
 corporis parte, ventri sacculus lana plenus supponebatur, ne proflu-
 effluerent. Tibiarum & pedum priuata sensus, vitam miserabilem
 multis egit annis. Quòd si interdum supra naturam breuissimo tem-
 poris spatio diuinitus sensus eis redderetur, id non ad solatium, sed ad
 noua dolorum genera excipienda mira dispensatione fiebat. Omnis ge-
 neris febrium, sed diuersis temporibus paroxysmos patiebatur. Hecti-
 cam, tertianam, quartanam perpeti, familiare ei fuit: nunc simplici,
 nunc composita, modò ephemera, vel quotidiana, modò acuta fatigari,
 ludus quotidianus putabatur. Et ne singulis immorer, non erat vllum
 in corpore membrum, quod inauditis non esset doloribus obnoxium.
 Nullum apud medicos morbi genus extat, cuius ipsa experta fuerit.
 Nulla in venis eius sanguinis gutta fuit, qua Domini virgam paternè
 castigantis non senserit. At tamen horum morborum quidam ad ex-
 tremum vite tempus permansere, quidam ad certa annorum, men-
 sium, hebdomadarum, dierum, horarum spatia durarunt. Porò an-
 nis triginta & octo, corporis nulla ei erat prospera valetudo, sed inte-
 rior homo gratià DEI erat locuples. Accidit autem, ut in principio
 infirmitatis sua humanum quiddam obreperet illi. Audiuisset tum forte
 à sumpto cibo ridentes & iocis ludentes puellas. Itaque eblita sui, coepit
 flere amarissimè, quòd ceu compedibus vincta, à coanis puellis pro suis
 neglectui haberetur. Potest facillè venia dari tam dure flagellata, &
 necdum spiritus vnctione delibuta. Et primis quidem annis quatuor
 afflictionis sua, secundum exteriorem hominem patiebatur inuita, et at-
 que ei molestum, quicquid cerneret. Nec tamen idcirco impatient
 fiebat. Molestiam sentiebat, ut sentire dolores ostenderetur;
 pareretque postea, si dolores etiam optaret, quantum profecis-
 set. Vnde & diuinæ gratiæ maxima effulget efficacitas, ut quæ
 auxilijs suis adeò roborat humanam imbecillitatem. Ea enim

ex infirmis fortes, ex inuitis libentes, & cum gaudio molesta-
quaque suscipientes facit.

IX.
12. Ob tantam morborum cateruam, merito potest Lydvina cum fortissimo Iob comparari, ob diurnitatem autem etiam præferri. Nam, vt in Probatica piscina à Christo inuentus est homo *triginta & octo annos habens in infirmitate sua*, ita & *Ioan. 5. 5.*
Lydvina *anno triginta & octo corporis nulla erat prospera valetu.* *P. 1. cap. 37.*
do; in hoc differebat, quòd ille vir, vna paralyfi, Lydvina puel-
la innumeris morbis laborabat. Troia, quæ inexpugnabilis vi-
debatur, decem tamen annis obsessa tandem est superata. Lydvina annis octo & triginta tot morbis oppugnata, expugnata non est. Nec tamen initio statim adeò perfecta fuit, sed vt dixi, (primis quatuor annis) inuita patiebarur, & aliquando etiam flebat, quòd à ludentibus coënis, ceu compedibus vincta, separaretur, donec à viro Dei Ioanne Pot Christi cruciatus assidue *P. 1. cap. 40.*
meditari docta, non iam se, sed Christum in se pati crederet. Tunc enim *omnia ferebat patientissimè, & in summis doloribus, qui sapissimè dentium stridorem ei exprimebant, non solum gratias agebat DEO, sed eos ipsos cruciatus augeri potius, quàm minui peroptabat.* Quodam Bacchanalium tempore commemorans Christi Passionem, & hominum ingratitude secum expendens, nouum à Deo cruciatum petijt. Itaque tantus in alterum illius crus inuasit dolor ab illo die vsque ad Pascha, vt deinceps ausa non fuerit tale quippiam, ea vehementia ardoris petere. Nimirum tanta est peccantium ingratitude, vt vix vlli sint tanti in hac vita corporum cruciatus, quibus dignè possit ab homine, qui non sit Deus, expiari. 13. *Febrium, qua ei familiares erant, isto ferè modo fuit. Principio innadebat calor quidam grauis & innaturalis. Hunc mox sequebatur frigus immane & horripilatio: deinde mutato ordine, precedebat frigus intolerabile, idq; molestissimis ardoribus claudabatur. Erat autem tanta harum febrium vis, vt durante paroxysmi astu, mentis impos fieret, nec quicquam loqui posset. His febribus, tamquam in camino ignis, supra quàm dici queat dilectam sibi Virginem probabat Dominus. Immò frænabat, ne caro contra spiritum præualeret. Caro enim, teste S. Gregorio, doloribus non afflicta, effrænis est in tentationibus. Itaque præstat ardere igne* *S. Greg. li. 33. Moral. 6. 7.*
febrium.

februm, quàm vitiorum. Cuius ignis, quia memor fuerat Lydvina, de ijs flammis, quæ à tali, atque etiam postea aeterno incendio præservant, non conquerebatur. 14. Domus eius erat humilis, cubiculum sepulchro similis, quàm conclavi, in quo ultra triginta annos terram non attingit pedibus suis, sed jacuit immota & supina in lectulo, nec solis, nec lucis, quàm diu jacuit, aspectu perfruita est; sed instar Iob in sterquilinio permansit. Et fertur cum patientissimo Iob, & B. Francisco sæpe dixisse: Hoc mihi, Domine, acceptissimum erit, ut affligens me dolore non parcas: cùm tua voluntatis impletio, sit mihi summa consolatio. 15. Vt autem illustrior corona ei pararetur, ad extremum intra cranium quasi malleolis dirè torqueri se sensit, quibus etiam alij molestissimi cruciatus accedebant, ita ut sub mortem nihil videretur aliud, quàm pelvis contracta ad ignem, nervis eius instar chordarum citharæ extensis, & ossibus tamquam in patella fixis. Calculus, quem prædixerat instar columbini oui magnitudine fore, & sibi mortem allaturum, duobus mensibus adeo infestus ei fuit, ut intra horam unam ter loquendi usum amitteret, corpusq; miserè contrahens obrigesceret, & dentium particulas, qua dolore stridens rejiceret, & panè exanimis jacens, adstantes cogeret acerbè eiulari. Quos ei dolores extremo vita tempore attulerint apostema virgineorum verberum, immanissimi dentium & oculorum cruciatus, aliæq; agritudines, etiam si velim pro dignitate explicare, numquam possum. Quid multis vtor? Ut nullum non corporis malum pateretur, etiam Epilepsiam, sub finem annorum vita sua, ter una nocte pertulit. Apoplexia quoque tacta est; atque ut non corpore tantùm, sed etiam mente laboraret, amentia quamquam non plùs dimidiâ horâ laboravit; ut mentis per reliquum tempus compos intelligeret se pati, & patientiæ fructu non priuaretur.

X.

P. 1. c. 2.

16. Ad hæc corporis tormenta accessere haud parvi dolores animi. Nam imprimis cùm costa eius fracta esset, casus ille subitanè magna omnibus admirationi fuit, & alij quidem atq; alij aliter, & aliter de virgine loquebantur. Deinde cœpit ab omnibus pro monstrosa haberi, a sedalibus puellis despici, à quibus antea amabatur. Quanti autem doloris causa sit, vel hæc mutatio, vel illa suspicio, & sermones sinistri de virgine innocente; nōrunt, qui similia, vel à desertoribus, vel ab injustis detractoribus patiuntur.

His

His accessit pro virtute poena. Nam à matre sua alapam accepit, quòd fugientem in cubiculum illius virum hosti illius, quærenti, an ibi esset, respondisset, se putare ibi esse. Acceptâ alapâ, dixit: *Credebam ego, mea mater, posse veritatem conseruare virum, qui ad me confugerat.* Et planè conseruauit; quia nec visus, nec inuentus est ibi. Vbi postea fama illius creuit, confluxere plurimi ad visitandam eam, nec pauci curiositate & malevolentia ducti. Sciscitabantur ergo proterui & scioli, vnde in ea febris materia esset, quæ nihil sumeret alimenti? *Et, cum viderent eam in obscuro turguriolo decumbentem, procacissimè garriebant, eam voracem esse, meribulam, demoniacam, & id genus alia.* Quam etiam dæmon ipse infestauit, qui aliquando patrem illius in aquas præcipitans, illam omni solatio voluit priuare; aliquando per fratris negligentiam, candela prope lectum eius in paleas decidente, & flammis vndique cinctam, voluit decumbentem & fugere non valentem comburere: sed illa aurum in igne probatum, nihil caloris sentiente manu incendium repressit. Atque vt Iobo etiam in hoc similis esset, *fratris eius uxor, mulier procax, importunis clamoribus valde vexabat eam.* Quam, mutato habitu, inuisens Bavarix Dux Ioannes dixit: *Et quo pacto potes apud te ferre eiusmodi hirundinem, quæ totam hanc perturbât domum?* Cui illa: *Æquo animo, mi Domine, id genus hominum toleranda sunt infirmitates & imperfectiones: tum ut nostrâ patientiâ corrigantur, tum ut virtutis exercitium præbeant ijs, quos eo Dominus indigere nouit; tum ne maioris furoris & perturbationis eis materia exhibeatur.* Alia mulier venit quandoq; ad Lydvinam fremens & furens, innumeris eam iniurijs, contumelijs, & conuicijs proscindens, vt posset eius commouere animum. Sed cum hac ratione nihil efficeret, in faciem mitissima virginis fædisimè expuit. At verò, ne sic quidquam eam permoueri sentiens, clamoribus & maledictis, tamquam vim passa, vicinos concitare cepit. Sed S. Virgo in patientia animam possidens, ad eò mansit immota, vt mirarentur vniuersi. Immò, vt maleficium beneficio compensaret, clam ei munusculum transmisit, tamquam quæ sibi patientiæ occasionem præbuisset. Accedebant etiam interdum ad eam quadam meribula, dicebantq;: *Non possumus persuadere nobis, te absq; cibo vitam ducere. Itaq; suspicamur te, hypocrisi eludere*

homines. Quas illa non solum sustinuit æqua mente, sed etiam omnipotentia Dei docuit non obliuisci, per quam non in solo pane uiuit homo. Quanta autem sit injuria, hypocrisis argui, nōrunt, qui sciunt, in diuinis litteris, idem esse, *partem sum hypocrisis* habere, & damnari. Quin & hypocritæ (sicut ad Christum) accesserunt, ut eam in verbis caperent, cum ipsi essent ventris mancipia, & inter eos vna, quæ virginitatem jactabat, cum se dæmoni prostituisset. Hi moribus Æthiope quouis atiores, suos innocentissimæ mores attribuerunt; & cum ægram, totque malis affectam consolari debuissent, de gula, de hypocrisi, deque illis ipsis vitijs, quibus inquinatissimam vitam duxerunt, conati sunt infamare. Sed longè grauius eam afflixit Parochus primò, cum ei hostiam daret non consecratam, probaturus, an panem pati posset, quæ se dicebat, nihil comedere; altera vice, cum non solum priuatim, sed etiam publicè & pro concione diceret, eam à dæmone esse delusam in alia hostia non consecrata ei relicta, quæ tamen vera fuerat. Nam in eam se ipse Christus, ei pueruli in cruce pendentis forma apprensus, vertit. Pro Parocho tamen patiens Virgo ipsa & apud plebem in eum concitata, & Episcopum orauit. Milites autem eam non solum conuicijs, sed etiam impuris manibus inuadentes, & plurimis iniurijs pessimè tractantes, Deus grauissimè puniuit, quibus ipsa percipit, ne apud suum Dominum Philippum Ducem Burgundiæ accusarentur, & punirentur. Nimirum hic apex est perfectionis, benefacere his, à quibus maleficium acceperis, & diligere inimicos; cum nihil difficilius sit, quàm compescere vindictæ motus, & illatas sibi iniurias non modò ferre patienter, sed etiam beneficijs compensare.

XI.
P. 1. cap. 6.

17. Hæc in corpore atque animo passa Lydvina, ut plura ferret, audite incredibilem & charitatem, & sitim patiendi. Petronilla senilis mater moribunda sic ei valedixit: *En morior pauperula, quæ nihil boni fecerim cunctis diebus vita mea. Sed si, filia mea, pro delictis meis velis intercedere, lata moriar.* Cui respondit illa: *Forti animo esto, mater mea. Propè est Dominus, qui non despiciet contritum & humiliatum cor tuum. Mea verò omnia, labores, dolores, ulcera, plagas, tormenta, vigiliæ, precatiunculas, & exercitia*

exercitia libens tibi impertior. Ea re mirifice exhilarata mater eius migravit ad Dominum. Lydvina verò, tamquam jam omni nudata merito (quod tamen hac ipsa eius charitate in immensum crevit) cingulum quoddam crassum, latum, & hispidum, ex equorum confectum pilis sibi comparat, eoq; usque ad mortem marcidum corpusculum stringit. Quidquid ei mater reliquit, pauperibus distribuit. Adhuc relicta ei erat culcitra: eam quoque xelatrix pauperis pueri IESU, in stabulo nascentis, tolli iubet: qua tamen, sub putrescente corpusculo eius, jam putrescebat, & eius pluma ita inharebant virginis corpori, ut absque novis dolorum stimulis inde auelli nulla ratione possent. Ea ablata, suppositus est corpusculo eius tam miserabili durus esset, impositis ei paleis, atq; in eo decumbebat supina, numquam dormiens. Accedebat hiemis prolixæ frigus, ita ut sepius extrema corporis eius partes obrigescerent. Si quid ei vel pecuniæ, vel obsequij mitteretur, mox illa ad pauperes remittebat. Ita etiam pauperatis incommoda sentire, quàm à visentibus eam Principibus viris ditari maluit. Sic corpore, sic animo exercita, se ipsam quoque affixit, ad extremum usque vitæ diem, quo rogavit Dominum, ut eum diem, extremumq; vitæ suæ finem tot doloribus & afflictionibus cumlaret, ut à corpore exiens anima sine purgatorio mox ad illum posset evolare. Cæpit igitur à septima usque ad horam quartam pomeridianam perurgeri calculi doloribus cruciari spasmate, vicinis è pectore diro vomitu felis particulas reycere. In demortuæ corpore inventum est cilicinum cingulum, quod servatur, usque in præsens, ex eoq; mirus odor proficiscitur; estq; demonibus valde inuisum & molestum. Nempe ita parvi faciunt optimi quique suos morbos, ut etiam illis alios dolores superaddant. Ita S. Timotheus grauibus stomachi infirmitatibus vexatus, nihilominus aquam bibebat, qua illos augebat. Ita S. Gregorius Magnus, S. Bernardus, S. Franciscus, S. Clara, S. Catharina Senensis graues morbos suos assiduis laboribus, & mortificationibus exacerbabant. De S. Gregorio certe legimus: *Admirabilia sunt, que dixit, fecit, scripsit decrevit, præsertim infirma semper adeoq; agræ valetudine, ut vel ea audire, quæ ipse in suis Epistolis refert, magnam pariat admirationem.* Alijs, quibus salus sua non est cordi, graue videtur, cum agrotant, orare pro sanitate, aut peccata sua

P. 3. cap. 11.

1. Tim. 4. 23.

344 Cap. XXXII. Lydvina admiranda, in morbis, patientia doctrix.
ta sua confiteri; immò vel medicinam sumere amariorem. Non
sic Lydvina, non sic erat affecta; sed quia patientiæ pretium,
agnoscebat, afflictissimum corpus paupertatis incommodis, fri-
gore, cilicio, aslere supposito, magis magisque vsque ad extre-
mum halitum afflixit; inde coronanda, vnde crucianda.

XII.
P. 2. c. 1.

Recensui huc vsque cruces & afflictiones in compendium,
relatas Lydvinae Virginis, cui, dum vixit, *tugurium illud pa-
latium erat; stratum stramineum lectus eburneus; cingulum cilici-
num balneus regius; ulcera putrescentia pretiosa monilia; horrida
plaga optata solatia; multa lachryma noua delicia; mundana afflictio
mira consolatio; vermes e corpore erumpentes conuina familiares; do-
lores & angores, dapes opipara.* Quis Lazarum ante fores, vel Io-
bum in sterquilinio iacentem cum hac virgine, aut hanc vir-
ginem cum illis non comparasset? Quis oculis profanis tale
catharma aspiciens, non abhorruisset ac despexisset? Sed, quia
2. Cor. 12. 9. *virtus in infirmitate perficitur*, vide qualis, & quàm pretiosa ani-
ma in putrido hoc ac verminoso corpore, immò in tam exactè
elaborato & vermiculato opere latitârit. 1. In femina virilis
animus, & in puella mascula virtus; in incredibili calamitate,
heroicum pectus; admiranda fides & fiducia in Deum; stupenda
constantia & perseverantia, in tot ac tantis cruciatibus, per tri-
ginta octo annos; erga inimicos etiam persecutores malefacto-
resque singularis mansuetudo ac beneficentia; in summa pau-
peritate summa liberalitas; inter dolores maximos sitis maxima
3. Cor. 4. 7. *maiorum dolorum. Habebat autem thesaurum istum in vasis ficti-
libus, in laceris & putridis membris.* 2. Per hoc viuum cada-
uer Deus mundo ostendit continuum miraculum. An non enim
miraculum erat, tam diu pati tam graues & atroces morbos, &
non mori? An non erat miraculum, tam diu sine cibo, sine po-
tu, sine somno viuere? An non miraculum, tantos cruciatus
sine querela & impatientia vlla perferre? 3. Immo Deus per
illam continua miracula est operatus, dum ei donum Prophe-
tiæ, scientiam futurorum, & occultissimarum rerum dedit, qua
conscientias hominum pupugit, & ad poenitentiam excitauit.
4. Illud autem maximè mirandum erat miraculum, quòd ipsa
tot morbis oblecta non fatigaretur, sed adhuc plura pati vellet.
Enim-

Enimvero quod ipsa sexcentis plagis plena tot tamen alios
egros ab incurabilibus morbis sanarit, & obiurgantibus eam,
quod precibus à se morbum illum non auerteret, responderit: *Nemo* P. 3. cap. 9.
in his Dei reprehendat super me iudicia. Qui enim admonet mihi vir-
gam, multam etiam cumulat gratiam. 5. Sed maximè in ea fu- P. 3. cap. 2,
spicienda erat ardentissima charitas, qua animas sanabat se visi-
tantium. 6. Nec sanabat tantùm viuos, sed maximo zelo eu-
rabat mortuos, quos vt à purgatorio liberaret, sæpius ipsa viua
deducta est ad Purgatorium intuendum, immò patiendum.
Nam in se transtulit pœnas multarum animarum, & ob zelum
animarum sæpe cruentos ab oculis fudit imbres, dicebatq; Domino: O
se posse, Deus meus, carnem & sanguinem meum dare pro animabus
illis, quas tu castigas! Pro his ergo orabat, suspirabat, vigilabat, sa-
crificia offerenda curabat, se totam in holocaustum offerebat. 7. Quid
dicam, in hoc fragili & contemptibili vase, tot fauores diuinos,
tot consolationes cœlestes, tot mentis non solùm tormenta, ve-
rùm etiam gaudia extitisse? 8. In membris exulceratis, in san-
guine & cæbo, in putrefactis intestinis, è quibus alioqui grauis
expirat odor, contrarium apud Lydvvinam euenit. *Magna* P. 1. cap. 3.
intestinatorum pars diu ante oculos eius è corpore pendula eminebat:
itaque marcescente inferiori corporis parte, ventrisacculus lana plenus
supponebatur, ne prorsus effluerent: reliquum totum corpus vlcus P. 1. cap. 5.
erat; pulmonis, hepatis, & viscerum vitales partes partim in ea emar-
cuerant, partim diro vomitu rejecta erant; nullum tamen de se red-
debant fœtorem; immò verò odorem aromaticum ex ijs haurire lice-
bat, sicut testantur illi, qui suis eas manibus contrectarunt. Sed cum
multi homines pij utrinusq; sexus eas particulas vomitu rejectas videre,
contrectare, olfacere cuperent verita illa, ne ob hominum applausum
perderes thesauros gratia, tandem pati noluit, vt quidquam ab ijs, qua
ab eius corpore prodirent, reseruaretur: sed omnia terra infodi iussit.
Miranda res! alij peregrinis odoribus & balsamo delibuti, co- P. 3. cap. 9.
ram Deo & angelis fœteat: Sanctæ istius sanies apud immorta-
les, & mortales jucundum quid, & Elysium expirauit. Mirabatur
Confessarius eius, cur quædam mulier Lydvvinam toties visi-
taret, cui illa respondit: *Obserua, quæso, manum eius, cum es audi-*
entis confessionem eius, & senties, quid velim. Facit ille sic, & post
confessio-

346 *Cap. XXXII. Lydvina admiranda, in morbis, patientia doctrix,*
confessionem petit sibi porrigi manum eius: quam ut sensit non aliter,
quam velut caelestibus delibutam unguentis redolere, in has prorumpit
voces: O vasculum Spiritu sancto plenum! O diuinorum apothecarum,
unguentorum! cur me haec tantam DEI gratiam celare volui-
sisti, cum tam crebro tibi adfuerim? ex illo autem odore, vir ille non,
modo omnium sensit sensuum quamdam immutationem, sed etiam ani-
mi intimam compunctionem, ita ut sponte virgini ediceret quadam,
horrida peccata sua, & cum lachrymis emendationem promitteret.
Sicut ergo, qui in deliquium lapsi sunt, odore recreantur, ita iste
ad se rediit, spretis terrenis vanisque gaudijs, postquam caele-
stes delicias est odoratus. Nec enim solum his talibus donis di-
uina prouidentia cruces & amaritiam dolorum temperauit; sed
etiam alios cum illa voluit aucupari. 9. Ut eam Christus quo-
que exerceret, menses quinque desolatam reliquit: Tandem,
faciem suam illi iucundissimam ostendit Sponsus, ad cuius reditum,
tanta suauitate repleta est, ut qui intrarent in eius cubiculum, puta-
rent se in myrothecium, & paradysum aromatum ingredi, dicerentq;
inter se, quidnam est istuc? talem nos fragrantiam numquam sensimus.
cumq; Lydvinam rogarent, unde ea esset, illa respondit: quid sit, aut
unde sit, Dominus nouit: Ego verò hoc unum scio, tamesi homines
sublimiter de me sentiunt, fragilem mulierculam me esse. Sed quod illa,
caussa humilitatis, cautè celabat, Dominus prodidit. Post eam enim
afflictionem tanta ab eius corpore exibat odoris suauitas, ut aduentan-
tes non humanum corpus sed pretiosi unguenti vasculum illic adesse
putarent. Potuit ergo Lydvina dicere: Deo gratias, qui semper
triumphat nos in Christo IESU, & odorem notitiae suae manifestat per
nos in omni loco: quia Christi bonus odor sumus DEO, immò & ho-
minibus. 10. Hanc odoris fragrantiam sensere complures, qui
vel viuam visitarunt, vel defunctam custodierunt. Nimirum in
fragili vasculo, balsamum pretiosum inclusit DEVS. Sed longè
maiores etiam alios fauores ei contulit. Nam tam vilem & mise-
ram puellam, saepius Angeli de caelo visitarunt, saepius alij Diui &
Diuae; quin & caelestis Regina, & ipse regum Rex Christus, qui
dignatus est eius lectulo astare, extremamq; illi suis manibus
impartiri vnctionem, diemq; mortis, & gaudia mox secutura
indicare.

P. 3. cap. 9.

2. Cor. 2. 14.

indicare. Nimirum hic morborum effectus est, si patienter eos patiamur.

Hac enim de causa historia Lydvinae in litteras, & posteros missa est: hac de causa, ad eam confluxere plurimi, summi, infirmi, medij: hac de causa *Verboldus veniens ad domum eius, vidensq; egestatem, & sumentem, fissam, ac liuidam faciem, corpusculum putrescens, nec tamen male olens, scatens vermibus, & suavespirans odores, lachrymatum est vir piissimus.* Hac de causa Comes Hollandiae Wilhelmus Sciedamum venit, Lydvinae virtutibus excitus, atque idcirco vel in patrem eius munificus. Hac de causa viri Religiosi ad eam Monachique profecti sunt, vt eius consilio & exemplo fruenterentur. Hac de causa afflicti multi ad eam confugerunt, verbis eius & factis recreati. Hac de causa Princeps quidam e longinqua regione ad eam curiosa sciscitaturus ductus est, vt mira illius vi incensus emendatusque recederet *Per multi alij nobilissimi vtriusq; sexus homines, noctibus, veste mutata, adibant illam, quibus ea multa virtute salutis verba eructabat.* Multi a tentatione, multi a flagitiosa vita liberati sunt, qui illam adierunt; correctus Rogerus; Theologus quidam Ordinis S. Dominici e Traiectensi Dioecesi profectus altissima mysteria didicit; Ioannes Dux Bauariae patientia & virtute eius locupletatus est. Vno verbo, omnes, qui vel ei adfuerunt, vel adhuc stupenda eius prodigia, tribus libris seu partibus a Ioanne Brugmanno enarrata, legunt, e diuinis iudicijs recte iudicare discunt; & velut in clarissimo speculo vident, quae sit vera huius vitae felicitas & beatitudo, & quis infelix aestimandus. Intelligunt enim, veram vitae nostrae prosperitatem, non in pecuniae thesauris, & auri argentiue copia, apud Croesos; non in titulis & dignitatibus; neque in bona valetudine, & corporis sanitate positam esse; sed in virtutum exercitio consistere. Intelligunt rursus, non eum infelicem iudicandum, qui inopia rerum, honorum amissione, aut ignominijs, & mille calamitatibus prematur, vel etiam morbis grauissimis obruatur; sed qui peccatis sit plenus, & vitijs coopertus. Intelligunt igitur, eos, qui auro, argento & nummis, sed simul etiam vitijs abundant, esse miseros; eos, qui in dignitate, sed simul etiam iniquitate viuunt, esse infelices; eos

XIII.

P. 1. cap. 6.

P. 1. cap. 7.

P. 2. cap. 4.

P. 2. cap. 4.

P. 3. cap. 2.

P. 3. cap. 5.

148 Cap. XXXII. Lydvina admiranda in morbis, patientia doctrix,
item, quibus bonæ corporis vires, sed mali mores sunt, esse de-
plorandos. Intelligunt eos, quibus nullus in arca, sed magnus
in anima census; nulla sanguinis, sed magna pectoris nobilitas;
nulla vel infirma corporis, sed bona mentis valetudo, quantum-
uis ægri sint, si sancti sint, verè pro beatis & Deo dilectis ha-
bendos; quoque magis vel paupertate, vel contemptu & igno-
minia, vel membrorum doloribus affliguntur, eò esse feliciores,
& coram Deo, immò etiam tandem coram mundo gloriosiores.
Rom. 5. 4. Siquidem tribulatio patientiam operatur: patientia autem probatio-
nem; probatio verò spem: spes autem non confundit, neque spe-
rantem decipit, sed maiora affert præmia, quàm sperare potuil-
set. Non igitur mundi, sed Dei iudicio, cum Lydvina stan-
dum est; illudque, non quod caro, sed quod spiritus melius judi-
cat, de manu Dei accipiendum.

XIV.
S. Augustini
lib. 1. de visit.
ægror. cap. 6.

Tu igitur, ait S. Augustinus, *chare mi, ad modicum migratu-
rus de mundo, tantam & tam ineffabilem benignitatem Domini tui ne
spernas, flagellum illius gaudenter suscipe: flagellat in te, quod nescis,
nec iniuste: iusta enim sunt ipsius iudicia, morbus hic corporis medici-
na est spiritualis. Porrò recogita quod morbus tuus, ut aiunt medici,
est incurabilis, & tecum reuolue, quoniam si contra Deum presump-
seris murmurare, & morbum, velis nolis, sustinebis: nec murmu-
rando sanaberis, immò animo debilitaberis, dum contra Deum tuum,
patrem tuum, medicum tuum, magistrum tuum mansuetissimum, &
tranquillissimum, in ipso flagello pacatissimum, qui numquam iratus
est, cum iratus est, misericordia recordatur, murmuraueris. Mei
igitur acquiesce consilijs, & quandoquidem murmurando duo mala
sustineres, pacificus esto, & grauamen corporale fac tibi antidotum
spiritale. Non enim si in flagello vis Deum recognoscere, corpore &
anima flagellaberis, non enim flagellat Deus bis in idipsum. O quàm
iucundo pectore, quàm lato corde visitationem diuinam debes præopta-
re! certè si corpore totum præualeres, infirmitatem medicinalem à Deo
debueras votis omnibus expetere, & ne sanitas corporis, infirmitas es-
set anima, metuere. Nihil aliud scio, sed quia infirmaris, utiliter debes
gaudere: quia iuxta est vocatio diuina, debes ei totis visceribus latius adese.
Eia si episcopatum, aut honorem alium, aut sanitatem infirmis
optabilem tibi concessisset DEVS, nonnè omni gaudio illud donum
DEI*

DEI susciperes? certe maiori exultatione, & affectuosiori voluntate, cum gratiarum etiam actione hanc Dei animadversionem debes tibi unicam habere, quia & hoc utilissimum DEI donum est.

In hunc sensum olim celebratissimus ille Pachomius Theodoro ægrotanti & sanitatem flagitanti respondit. Theodoro gratia passio capitis inflata, dolores acerrimos excitabat. Qui cum rogaret Pachomium, ut eum suus releuaret orationibus, ait ad eum: Putasne, fili, quod alicui contingat dolor, aut passio, aut aliquid huiusmodi sine permissione Dei? idcirco in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe: & quando voluerit Dominus, conferes tibi sospitatem. Quod si te diutius probare dignatur, esto gratus, ut fuis perfectissimus, & patientissimus Iob, qui multas tribulationum & cruciatuum tentationes excipiens, Dominum benedicebat. Et sicut ille, tu quoque pro doloribus tuis maiorem requiem à Christo percipies. Bona quidem est abstinentia, & in oratione perseverantia: tamen infirmus magis premium adipiscitur, cum longanimis & patiens inuenitur. Sicut ergo Pachomius Theodorum exemplo Iobi ad tolerandum capitis dolorem animauit; ita & nos ægros omnes ad patientiam hortabimur, historiâ eiusdem viri, quam ad eundem finem, in sacris litteris, Deus voluit commemorari. Reperiemus, sicut in Lydvina Iobum, ita in vno Iobo multas Lydvinas, quas imitemur.

C A P V T XXXIII.

Admiranda Iobi patientia & constantia, in omni statu, seu prosperitatis, seu calamitatum, & morborum, Deum laudantis.

In nulla alia esset morborum causa, quam ut Iobum, verum & merum patientiæ theatrum, tot plagis expositum, mundo & Angelis spectandum exhiberent, ea sola sufficeret. Vir iste secundis & aduersis ventis vsus, in vtraque fortuna fuit admirandus; tantoque maiorem meruit admirationem, quod non satis fuerit, eum in rebus prosperis, neque tumidum, neque auarum, neque ferocem & inclementem, neque delicijs deditum, aut voluptatibus vanis à virtute fuisse abductum; sed quod etiam recta via gradientem tot exceperint tem-

X x 3

pestates;

XV.

Heribertus
Rosveid. l. 1.
de vitis PP.
cap. 51.